ໂຄງການການສຶກສາເພື່ອຊ່ວຍຕົນເອງ

ຄວາມຮູ້ທ້ອງຖິ່ນ

ສາຍນ້ຳຕົງ

(ສະບັບທົດລອງໃຊ້)

ຂໍ້ມູນຈາກບ້ານດອນ

ເມືອງເຟືອງ, ແຂວງວຽງຈັນ

ຂຽນໂດຍ: ອຈ ບົວພັນ ປະສວຍຄໍາ

2007

ຄວາມຮູ້ທ້ອງຖິ່ນ

"ສາຍນ້ຳຕົງ"

ຂໍ້ມູນຈາກ: ບ້ານດອນ ເມືອງເຟືອງ,
ແຂວງວຽງຈັນ

ຂຽນໂດຍ: **ອ.ຈ ບົວພັນ ປະລວຍຄຳ**

ຮຽບຮຽງໂດຍ: **ອ.ຈ ບຸນທົງ**
ອ.ຈ ຂວັນແກ້ວ
ອ.ຈ ໂພໄຊ

ພິມແລະຈັດໜ້າໂດຍ: **ນ. ສຸກັນຍາ ສີວິໄຊ**

ແຕ້ມໂດຍ: **ທ. ໄຕ່ ແກ້ວວົງສາ**

ເຈົ້າຂອງ: ຫ້ອງການສຶກສາເມືອງເຟືອງ, ແຂວງ
ວຽງຈັນແລະສູນອົບຮົມຮ່ວມພັດທະນາ

ອຸປະຖຳໂດຍ:

New Zealand Agency for International
Development (NZAID)

ຄຳນຳ

ປຶ້ມເຫລັ້ມນີ້ເປັນຜົນງານການຂຽນ ແລະ ໃຫ້ຂໍ້ມູນຂອງຄູອາຈານແລະຊາວບ້ານດອນ ເມືອງເພືອງ ແຂວງວຽງຈັນ ຊຶ່ງເປັນການຮິບໂຮມປະສົບການໃນການດຳລົງຊີວິດແບບເພິ່ງຕົນເອງ, ກຸ້ມຕົນເອງໂດຍອາໄສທຳມະຊາດ, ສິ່ງແວດລ້ອມອ້ອມຕົວແບບດັ້ງເດີມຕັ້ງແຕ່ດົນນານຈົນເຖິງປະຈຸບັນນີ້.

ປຶ້ມເຫລັ້ມນີ້ເປັນບ່ອນອີງໃຫ້ແກ່ຄູໃນການສຶກສາແນວຄວາມຄິດຮັກທຳມະຊາດ, ຮັກພູມປັນຍາກໍຄືວິຖີຊີວິດທ້ອງຖິ່ນໃຫ້ແກ່ເດັກເພື່ອສ້າງແນວຄິດຮັກທ້ອງຖິ່ນຂອງຕົນ.

ຄະນະຈັດທຳຄິດວ່າປຶ້ມເຫລັ້ມນີ້ຊຶ່ງເປັນສະບັບທົດລອງໃຊ້ ແລະ ຄົງເປັນປະໂຫຍດບໍ່ຫລາຍກໍໜ້ອຍໃຫ້ແກ່ຄູອາຈານໃນການສິດສອນເດັກພ້ອມກັນນັ້ນຄິດວ່າຍັງມີຫລາຍສິ່ງຫລາຍຢ່າງທີ່ຍັງຂາດຕົກບົກພ່ອງທີ່ພ້ອມຈະປັບປຸງປ່ຽນແປງຕາມຄວາມເໝາະສົມ.

ຄະນະຈັດທຳ

ຄວາມເປັນມາ
ບ່ອນກຳເນີດຂອງສາຍນ້ຳຕົງ

ນ້ຳຕົງກຳເນີດມາຈາກຮ່ອມພູເຍີຍເຊິ່ງເປັນສາຍນ້ຳທີ່ໄຫລແຕ່ທາງໃຕ້ຂຶ້ນມາທາງເໜືອ; ມີຄວາມຍາວປະມານ 50 ກິໂລແມັດ ໄຫລຜ່ານບ້ານນາອ່າງແລະປ່ອງໃສ່ນ້ຳຫລັກຢູ່ທີ່ ບ້ານເມືອງເຟືອງ.

ປະຊາຊົນສ່ວນຫລາຍໄດ້ຕັ້ງຖິ່ນຖານຢູ່ບໍລິເວນແຄມນ້ຳຕົງອາໄສນ້ຳຕົງເປັນບ່ອນທຳມາຫາກິນແລະ ຊົມໃຊ້ປະໂຫຍດຕ່າງໆ

ປະຈຸບັນນີ້ນ້ຳຕົງເປັນສາຍນ້ຳທີ່ປະຊາຊົນໃຊ້ປະໂຫຍດເຂົ້າໃນການຜະລິດກະສິກຳໂດຍສະເພາະໄດ້ເຮັດຝາຍກັ້ນເພື່ອເອົານ້ຳເຂົ້ານາເຮັດໃຫ້ຊາວບ້ານສາມາດເຮັດນາເພື່ອທີ່ຈະສາມາດເຮັດນາໄດ້ທັງສອງລະດູຄື: ນາແຊງ ແລະ ນາປີ

ຄຳຖາມ:

1. ນ້ຳຕົງກຳເນີດມາຈາກສາຍພູຫຍັງ ?
2. ສາຍນ້ຳຕົງມີຄວາມຍາວປະມານເທົ່າໃດ ?
3. ນ້ຳຕົງມີຄຸນປະໂຫຍດຫຍັງແດ່ກັບປະຊາຊົນ ?

ວິຊາ: ໂລກອ້ອມຕົວ

ຫົວບົດ: ຫາດແລະວັງຂອງສາຍນ້ຳຕົງ

ສາຍນ້ຳຕົງເປັນແມ່ນ້ຳທີ່ໄຫລຜ່ານແຕ່ໃຕ້ຂຶ້ນເໜືອ, ໄຫລປ່ອງໃສ່ນ້ຳລຶກຢູ່ທີ່ບ້ານເມືອງເພືອງ.

ນ້ຳຕົງມີຫລາຍຫາດເຊິ່ງເພິ່ນໄດ້ຕັ້ງຊື່ຂອງຫາດ ແລະ ວັງນ້ຳຕ່າງໆມີດັ່ງນີ້: ຫາດລັງຫາດ, ຫາດຫີນຊາ, ຫາດທ່າປີງ, ວັງແກ່ວນາກ, ຫາດຫີນຄຳ, ວັງຫີນໃຫ່ງ່ນ, ວັງຫີນກາບ, ວັງຂີ້ຊ້າງ, ວັງຕາແດງ, ວັງໄມ້ຂາ, ວັງມົນ, ວັງປາຈາດ, ວັງປາກປູນ, ວັງຫີນບໍ່ ແລະ ອີກຫລາຍໆຫາດທີ່ມີ

ເວົ້າລວມແລ້ວຊື່ຂອງວັງນ້ຳທຸກວັງ ແລະ ຫາດທຸກໆຫາດໃນສາຍນ້ຳຕົງແມ່ນມີຄວາມໝາຍ ແລະ ປະຫວັດຄວາມເປັນມາຕາມຄວາມເຊື່ອຂອງປະຊາຊົນທີ່ໄດ້ຕັ້ງຖິ່ນຖານມາແຕ່ປາງກ່ອນແລ້ວ

ຄຳຖາມ:

1. ນ້ຳຕົງໄຫລປ່ອງໃສ່ນ້ຳລຶກຢູ່ບ້ານຫຍັງ ?

2. ຈົ່ງເວົ້າຊື່ຫາດແລະວັງຢູ່ໃນສາຍນ້ຳຕົງມາເບິ່ງວ່າມີຫຍັງແດ່ ?

ແຜນວາດນ້ຳຕົງ

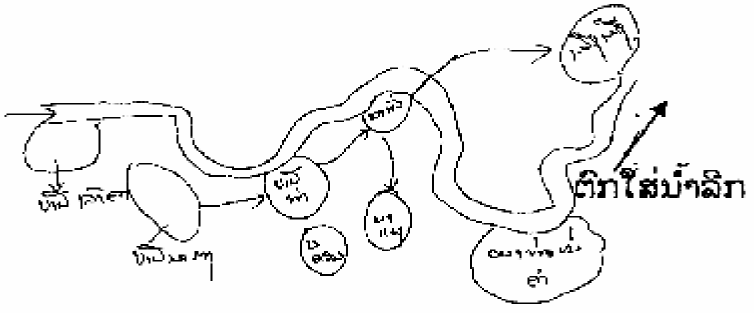

ເຂດບ້ານຕ່າງໆທີ່ນ້ຳຕົງໄຫລ
ຜ່ານຢູ່ເຂດເມືອງເຟືອງ

ກາບ : ສາຍນ້ຳຕົງ

ນ້ຳຕົງໃສ ໄຫລຜ່ານຮ່ອມຜາ
ມີປູປາ ຊຸມແຊວຫວັ່ນໄຫວ
ຈົ່ງຮ່ວມໃຈ ຮັກສາແມ່ນ້ຳ
ງາມເລີດລ້ຳ ນ້ຳຕົງສາຍນີ້
ແມ່ນ້ຳນີ້ ໄຫລຜ່ານຫລາຍທ່າ
ຄົນກາຍມາ ແວ່ສວ່າຍແວ່ອາບ
ມີບໍ່ຂາດ ທັງຄົນທັງປາ
ຮ່ວມຮັກສາ ແມ່ນ້ຳຕົງໄວ້
ແລະຢ່າໃຫ້ ໃຜມາທຳລາຍ

ແຕ່ງໂດຍ: ນາງ ທ່ອບປີ່

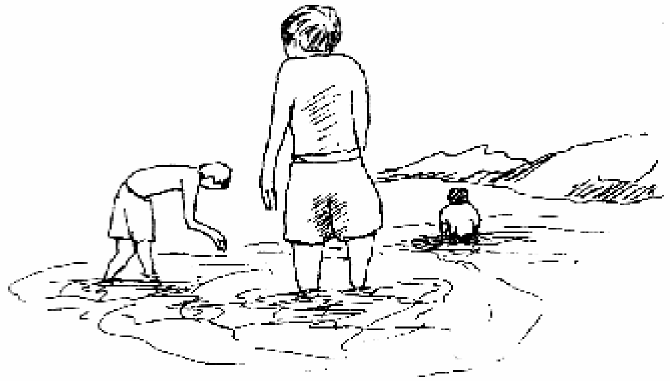

ເພງ: ນ້ຳຕົງ

✱ ນ້ຳຕົງສາຍນີ້ ປຽບເໝືອນສາຍໃຈ
ສາຍນ້ຳເຢັນໃສ ຊຶມໃຊ້ທຸກຄືນທຸກວັນ
ຊັດສືນຈືນໃຈ ລົງໄປອາບນ້ຳເຢັນໃສ
ຄວາມທຸກ ຄວາມໂສກຫາຍໄປ
ສົດໃສ ເຂົ້າມາແທນທີ່
✱ໂອ! ສາຍນ້ຳ ສາຍໃຈນີ້ເອີຍ
ນ້ອງນີ້ບໍ່ເຄີຍ ຈະຫລົງລືມເຈົ້າໄດ້
ເຖິງຢູ່ຫ່າງໄກ ຈິດໃຈຄະນຶງຄິດເຖິງ
ຕອນອາບ ແລະລົງຫາປາ
ນັ້ນລະໜາ ເປັນທີ່ຝັງໃຈ

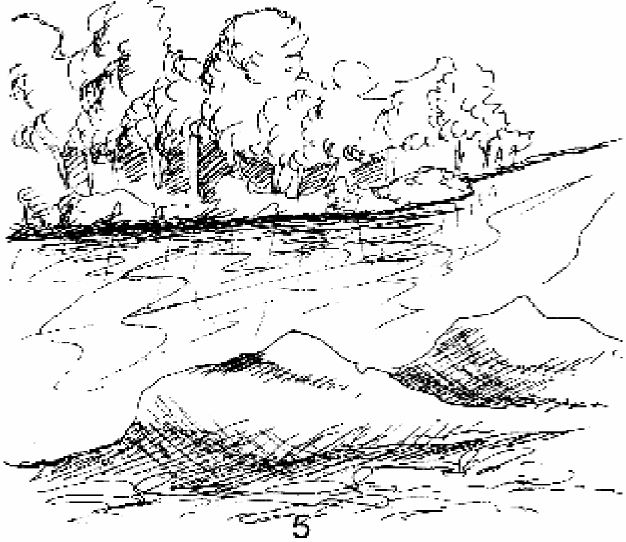

ວິຊາ: ຄະນິດສາດ (ສຳລັບປ.2)

ພໍ່ຕູ້ບາລີໄປໃສ່ໄຊຢູ່ນ້ຳຕົງ, ໃນມື້ທີ່ໜຶ່ງເພິ່ນເອົາໄຊໄປໃສ່ 2 ອັນໄດ້ປາຄໍ່ 8 ກິໂລກຼາມ, ເພິ່ນເຫັນວ່າການໃສ່ໄຊໄດ້ປາຫລາຍດັ່ງນັ້ນໃນມື້ທີ 2ເພິ່ນຈຶ່ງສານໄຊໄປໃສ່ຕື່ມອີກ 2 ອັນ, ດັ່ງນັ້ນເຮັດໃຫ້ມື້ທີ2 ນີ້ພໍ່ຕູ້ບາລີໄດ້ປາຄໍ່ຫລາຍກວ່າມື້ທີໜຶ່ງ 5 ກິໂລກຼາມ, ຖາມວ່າ

1. ໄຊທັງໝົດມີເທົ່າໃດ ?

ສຳລັບປ.3

2. ປາຄໍ່ມື້ທີສອງມີຈັກກິໂລກຼາມ ?

❖ **ຖ້າເປັນປ.4**

ພໍ່ຕູ້ບາລີເອົາປາໄປຂາຍໃນມື້ທີ່ 1 ຂາຍໄດ້ 4 ກິໂລ, ກິໂລລະ 20.000 ກີບ

- ມື້ທີ 2 ຂາຍໄດ້ 10 ກິໂລ. ກິໂລລະ 22.000 ກີບ

ຖາມວ່າມື້ທີໜຶ່ງໄດ້ເງິນຈັກກີບ ?

- ມື້ທີສອງເດໄດ້ເງິນຈັກກີບ ?

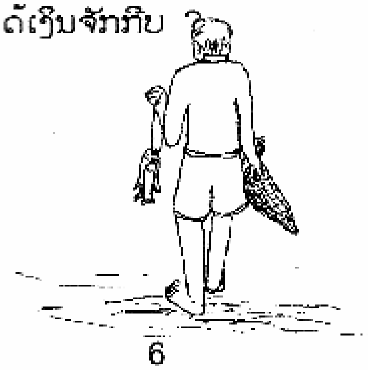

ວິຊາ: ພາສາລາວ

ຫົວບົດ: " ຊ່ວຍພໍ່ຫາປາ "

ຫລັງຈາກເລີກໂຮງຮຽນເມື່ອຮອດເຮືອນທ້າວບຸນສີກໍປ່ຽນເຄື່ອງນຸ່ງເພື່ອຈະກຽມໄປ ໃສ່ມອງນຳພໍ່.

ທ້າວ ບຸນສີກໍເອົາມອງໃສ່ຖົງພາຍຍ່າງຕາມຫລັງພໍ່ຂອງລາວໄປ, ເມື່ອຮອດແຄມນ້ຳຕົງ, ພໍ່ຂອງທ້າວບຸນສີກໍເອົາມອງລົງໃສ່ຕາມແຄມຝັ່ງ, ບ່ອນນ້ຳເວີນແລະມີກ້ອນຫີນເມື່ອເອົາມອງລົງແລ້ວພໍ່ກໍບອກທ້າວບຸນສີໃຫ້ເບິ່ງຕາມບ່ອນມອງທີ່ພໍ່ຂອງລາວໄດ້ໃສ່ນັ້ນ,ຖ້າວ່າເຫັນປາຖືກມອງໃຫ້ຮ້ອງບອກພໍ່ລາວໂລດ, ສ່ວນພໍ່ລາວກໍເອົາໄມ້ໄລ່ປາທັ່ງຕາມກ້ອງໂງ່ນຫີນ

ເມື່ອໄດ້ປາພໍກຸ້ມກິນແລ້ວ; ພໍ່ ແລະ ທ້າວບຸນສີກໍກັບເມືອເຮືອນດ້ວຍຄວາມດີໃຈ

<u>ແປສັບ:</u>

1. ນ້ຳເວີນ: ນ້ຳໄຫຼວົນວຽນຢູ່ບ່ອນເກົ່າ

<u>ຄຳຖາມ:</u>

1. ຫຼັງຈາກທ້າວ ບຸນສີເລີກຮຽນແລ້ວລາວໄປໃສ?

ການຫາປາໃນຮູບແບບຕ່າງໆ
ຢູ່ບໍລິເວນນ້ຳຕົງ

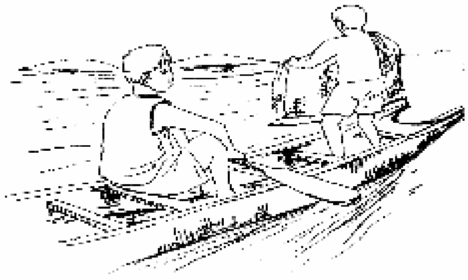

ການຫາປາດ້ວຍການຫວ່ານແຫ

ການຫາປາດ້ວຍການສ້ອນປາ

ວິຊາ: ໂລກອ້ອມຕົວ
ຫົວບົດ: ປາທີ່ມີຢູ່ໃນນ້ຳຕົງ

ນ້ຳຕົງສາຍນີ້ມີຄວາມຍາວປະມານ 50 ກິໂລແມັດ, ໃນແມ່ນ້ຳຕົງແມ່ນມີປາອາໄສຢູ່ຫລາຍປະເພດ ເຊັ່ນ: ປາກົດ, ປາຂີງ, ປາຫລາດ, ປາໄນ, ປາຈາດ, ປາຄີລານ, ປາໜ້າໝອງ, ປາເປົ້າ, ປານຸດແລະປາເກັດທົ່ວໄປ

ນອກຈາກນັ້ນໃນນ້ຳຕົງຍັງມີປູ, ກຸ້ງ, ຫອຍ ແລະອື່ນໆອີກທີ່ອາໄສຢູ່ແມ່ນ້ຳສາຍນີ້

ສຳລັບຫອຍທີ່ມີຢູ່ຫລາຍແມ່ນ: ຫອຍກີ້ ແລະຫອຍຈານ.

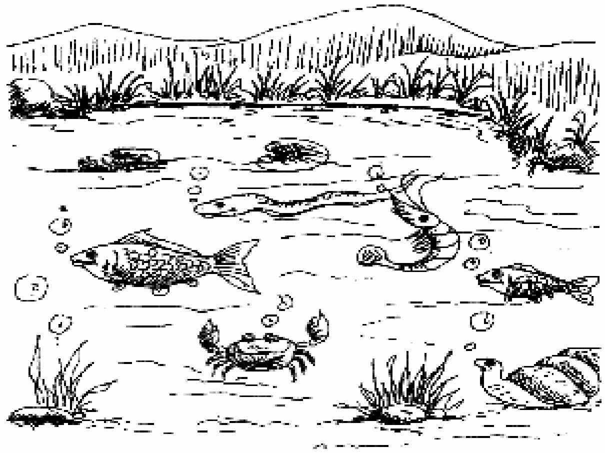

ເຊີ້ງ: ມາຮັກສານ້ຳຕົງ

ໂຮ.............................ຮື້ວ (3)

ເອີ້ນມາເຮົາມາ ມາຮ່ວມໃຈກັນ
ມາຮ່ວມສຳພັນ ຮັກສາແມ່ນ້ຳ
ເຮັດໃຫ້ສອງກ້ຳ ນ້ຳຕົງສະອາດ
ທັງນ້ຳທັງຫາດ ບໍ່ໃຫ້ເປິເປື້ອນ
ຂໍເຊີນພວກເພື່ອນ ມາຮ່ວມແຮງໃຈ
ເຮັດໃຫ້ນ້ຳໃສ ແຄມນ້ຳສະອາດ
ນ້ຳໄຫລບໍ່ຂາດ ມີທັງຝູງປາ
ເປັນແຫລ່ງທຳມາ ຫາກິນຊາວບ້ານ
ຮີບມາຢ່າຄ້ານ ເພື່ອສາຍນ້ຳເຮົາ
ໃຫ້ເປັນບ່ອນເຕົ້າ ແຂກທ່ຽວແຂກຊົມ
ມາປຸກລະດົມ ບຳກັນພວກພີ່
ເຮົາສາມັກຄີ ບຳກັນຈຶ່ງໄດ້ (2)

ໂຮ.............................ຮື້ວ (3)

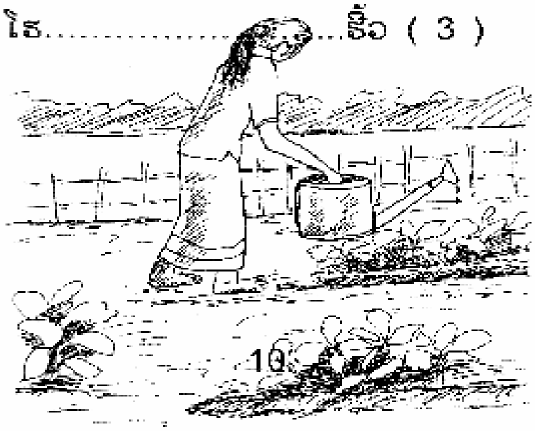

ເຊີ້ງ: " ແຂ່ງຂັນສ້ອນປາແຫລ້ວ "

ໂຮ.........................ຮິ້ວ (3)

ເອີຍໝູ່ເອີຍໝູ່ ໄປສ້ອນເດີໝູ່

ເຮົາມຸ່ງໜ້າສູ່ ນ້ຳຕົງໃສງາມ

ຫລາຍຄົນພັດຖາມ ໄປສ້ອນຫຍັງນໍ

ທຸກຄົນຂານຕໍ່ ປາແຫລ້ວປາຫລິດ

ມັນຢູ່ຕາມຄິດ ຂີ້ຕົມໃບໄຜ່

ມີແຕ່ໂຕໃຫຍ່ ເອົາຫວິງດີໆ

ຈົ່ງຕົນງົ່ມດີ ຢ່າໃຫ້ມັນພາດ

ໃຜບໍ່ລະຫລາດ ບໍ່ໄດ້ເຕັມໜອງ(ຂ້ອງ)

ແລ້ວຢ່າມາຫວງ ປັນເອົານຳໝູ່

ຍ້ອນໂຕບໍ່ຮູ້ ບໍ່ຮຽນນຳໃຜ

ເຮົາຕ້ອງຮ່ວມໃຈ ໄປສ້ອນປາແຫລ້ວ (2)

ໂຮ.......................................ຮິ້ວ (3)

ໝາຍເຫດ: ປາແຫລ້ວ ແມ່ນສັບທ້ອງຖິ່ນ : ປາຫລິດ

ໜອງ : ແມ່ນສັບທ້ອງຖິ່ນ : ຂ້ອງ

ຂັບພວນ: " ເຊີນທ່ຽວຫາດນ້ຳຕຶງ "

* ໂອນໍ ຮຽນຂໍວາຈາເອີ້ນ ເຊີນຊວນເດີຊຸມທ່ານ
พາລູກຫລານ ທ່ຽວຫລິ້ນ
ນ້ຳຕຶງນີ້ ໃຫ້ມ່ວນຍິນເດີທ່ານເອີຍ
* ໂອນໍ ເຊີນທ່ານໄປທ່ຽວແທ້ ທັງຫາດຫີນຊາ
ຫາດທ່າປີງມີຫລາຍ ທ່າເອີນວັງກວ້າງ
ມີວັງຫລວງວັງຂີ້ຊ້າງ ວັງຕາແດງວັງປາຈາດ
ວັງຫີນກາບອ່ານັ້ນ ກໍມີແທ້ດັ່ງດຽວເດີເຈົ້າເອີຍ
* ແມ່ນວ່າການທ່ຽວວັງຫາດນັ້ນຕ້ອງເພີ່ມຕື່ມລະວັງຕົວ
ຢ່າໄດ້ມົວເມົາເພີນ ຫລິ້ນກິນເກີນແທ້
ໃຫ້ຫລຽວແລທາງນ້ຳ ລຳທານບ່ອນເລິກແດ່
ຈັກໜ່ອຍຈົມຈຸ່ມນ້ຳ ພັດທາເລື່ອງໃສ່ກັນບໍ່ເປັນບໍ
* ໂອນໍ ພໍແຕ່ມາເຖິງນີ້ ລຳພວນຊິໂຄ້ງຕ່າວ
ຂໍໃຫ້ຊາວພີ່ນ້ອງ ສະບາຍບ້າງຄູ່ຊູ່ຄົນເດີເຈົ້າເອີຍ
ລາລົງທໍ່ນີ້ນາ